

راه‌حل آرام کردن بازار

■ دولت برای کنترل قیمت‌هایی تواند پروژه‌های نیمه‌تمام‌را با ۳۹ درصداز غول نقدینگی تمام کند

■ ۷۱ هزار پروژه عمرانی نیمه‌تمام سال‌هاست منتظر بودجه هستند

■ حالا که پول‌های سرگردان به جان بازار دلار و سکه افتاده‌اند، زمان هدایت نقدینگی است

❖ بودجه دولت معادل ۷ درصد بودجه موردنیاز پروژه‌های نیمه‌تمام

انباشت پروژه‌های عمرانی چندین دلیل اصلی و فرعی دارد، یکی از دلایل اصلی انباشت پروژه‌های نیمه‌تمام، عدم تعریف پروژه‌های عمرانی در قالب برنامه‌ریزی آمایش سرزمین است. بر این اساس بسیاری از پروژه‌هایی که امروز با پیشرفت فیزیکی بالای ۷۰ تا ۸۰ درصد سال‌ها منتظر تزییق بودجه هستند، به جهت نگاه سیاسی، وعده‌های انتخاباتی نمایندگان مجلس و برخی مسئولان احداث شدند که حالا نه دولت بودجه کافی برای تکمیل آنها دارد و نه بخش خصوصی به دلیل عدم توجه اقتصادی و فنی و سودآوری پروژه‌ها حاضر است در آنها سرمایه‌گذاری کند. اما یکی از مهم‌ترین دلایل انباشت ۶۰۰ هزار میلیارد تومانی پروژه‌های عمرانی، عدم تخصیص بودجه متناسب با نیاز پروژه‌های عمرانی است. برای تصور بزرگی عدد و رقم بودجه مورد نیاز برای تکمیل همه پروژه‌های عمرانی کافی است بدانیم کل بودجه تخصیص داده شده دولت در سال ۹۶ (۴۳ هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان) برای پروژه‌های عمرانی تنها هفت درصد از هزینه مورد نیاز برای تکمیل این پروژه‌هاست. حال اگر این روند یعنی تناسب بودجه عمرانی اختصاص داده شده در ۱۰ سال اخیر را به هزینه مورد نیاز برای تکمیل کل پروژه‌های عمرانی کشور بررسی کنیم، نکات قابل تامل و در عین حال تاسف‌باری را آشکار خواهد ساخت؛ بر این اساس کل بودجه عمرانی اختصاص داده شده در سال ۸۶ حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان بوده که در سال ۹۰ به ۲۹ هزار میلیارد تومان و با تشدید تحریم‌ها در سال ۹۱ به ۱۵ هزار میلیارد تومان کاهش یافت. در دولت روحانی این میزان در سال ۲۲ به ۲۲ هزار میلیارد تومان رسید و طی چند سال اخیر بالاترین میزان تحقق بودجه عمرانی در سال ۹۵ حدود ۴۲ هزار میلیارد تومان و در سال ۹۶ نیز به حدود ۴۴ هزار میلیارد تومان رسیده است. بر این اساس اگر هزینه ۶۰۰ هزار میلیارد تومانی موردنیاز برای تکمیل کل پروژه‌های کشور را بر ۱۱ (تعداد سال‌های ۸۶ تا ۹۶) تقسیم کنیم، سالانه به ۵۴/۵ هزار میلیارد تومان بودجه عمرانی نیاز بود، تا در شرایط فعلی هیچ پروژه‌ای بر زمین نماند.

❖ قصه پרגصه پروژه‌هایی با ۹۷ درصد پیشرفت فیزیکی

بر اساس اطلاعاتی که در مرداد سال ۹۵ از سوی سازمان برنامه‌بودجه منتشر شده‌است، این سازمان اطلاعات کلی ۱۰۵۵ پروژه ملی و ۱۸۰۳ پروژه استانی نیمه‌تمام را برای عقد قرارداد در قالب مشارکت عمومی- خصوصی (PPP) منتشر کرده است که هر چند این لیست فقط شامل چهار درصد از کل پروژه‌های عمرانی نیمه‌تمام کشور است، اما در همین لیست منتشرشده نیز موارد قابل تاملی دیده می‌شود. برای مثال در لیست منتشرشده به ۸۳ پروژه ملی و استانی بر می‌خوریم که درص دپیشرفت این پروژه‌ها بین ۹۰ تا ۹۹ درصد است. همچنین تعداد ۸۰ پروژه ملی و استانی در این لیست دیده می‌شود که پیشرفت فیزیکی آنها صددرصد است و مشکل اصلی در تأمین نیرو و تجهیز و راه‌اندازی این واحدهاست. همچنین در بین وزارتخانه‌ها و ارگان‌های دولتی، میراث فرهنگی دارای بیشترین پروژه نیمه‌تمام قابل واگذاری است. پس از این سازمان، وزارت نیرو در رتبه دوم قرار دارد. وزارت ورزش و جوانان سومین نهاد دولتی است که بیشترین پروژه عمرانی نیمه‌تمام را دارد. علاوه‌بر وزارتخانه‌ها، در لیست منتشرشده سازمان

برنامه و بودجه از پروژه‌های نیمه‌تمام قابل واگذاری در بین استان‌ها، استان‌های مازندران، کرمان، لرستان، گیلان، اصفهان، خراسان رضوی، کرمانشاه، آذربایجان شرقی، البرز و قم در رتبه‌های اول تا دهم بیشترین تعداد طرح‌های نیمه‌تمام هستند. همچنین ۱۰ استان کشور شامل فارس، کردستان، چهارمحال و بختیاری، زنجان، خراسان جنوبی، همدان، ایلام و کهگیلویه و بویراحمد به ترتیب دارای کمترین پروژه نیمه‌تمام قابل واگذاری هستند.

مهدی عبداللهی

روزنامه‌نگار

داستان گندن کوه بیستون با تیشه فرهاد حالا حکایت ۷۱ هزار پروژه عمرانی نیمه‌تمام در کشور شده؛ طرح‌هایی که برای تکمیل آنها در حال حاضر به ۶۰۰ هزار میلیارد تومان بودجه نیاز است. قیاس اتمام پروژه‌های نیمه‌تمام با گندن کوه بیستون زمانی قابل باور می‌شود که تصور کنیم بودجه عمرانی کشور در سال ۹۶ فقط معادل هفت درصد بودجه موردنیاز برای تکمیل این پروژه‌ها است. بر این اساس اگر طی سال‌های آتی هیچ پروژه ملی یا استانی جدید کلید زده نشود، با بودجه عمرانی فعلی ۱۳ سال و هفت ماه زمان نیاز است که ۷۱ هزار و ۵۲۷ پروژه استانی و ملی تکمیل شود. در سال ۹۴ دولت با دریافت این موضوع که با امکانات و بودجه فعلی قادر نخواهد بود این پروژه‌ها را تکمیل کند، با تعیین اولویت‌ها، تصمیم گرفت برخی پروژه‌های سودآور را در قالب قرارداد مشارکت عمومی- خصوصی (موسوم به PPP) به بخش خصوصی واگذار کند. آمارها نشان می‌دهد تا نیمه اول سال ۹۶ تعداد ۴۱۳۱ پروژه واگذار شده است، با این حال فقط ۳۲ درصد از پروژه‌های واگذار شده جزء پروژه‌های نیمه‌تمام و جدید ۶۸ درصد از پروژه‌های واگذار شده جزء پروژه‌های درحال افتتاح بودند که برای مدیریت و تأمین نیروی انسانی واگذار شده‌اند. بررسی آماری نشان می‌دهد که کل بودجه موردنیاز برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام کشور، معادل ۳۹ درصد از حجم نقدینگی کشور در پایان سال ۹۶ (۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان) است. حال این سوال مطرح می‌شود که آیا می‌توان روح سرگردان نقدینگی را از کالبد بخش غیرمولد اقتصاد کشور خارج و به جسم نیمه‌جان پروژه‌های عمرانی دمید؟ بررسی تحلیلی «فرهیختگان» نشان می‌دهد تا زمانی که دولت بهیشت دلالی و سفته‌بازی از گرداندگان آن بازپس نگیرد، هرگز نقدینگی به سمت بخش مولد اقتصاد که پروژه‌های عمرانی نیز جزء آن هستند، هدایت نخواهد شد.

❖ تهدیدی به نام ۷۱ هزار پروژه نیمه‌تمام

بر اساس گزارش‌تهایی سال‌های اخیر سازمان برنامه‌بودجه کشور، تعداد ۷۱ هزار و ۵۲۷ پروژه استانی و ملی در کل کشور، به صورت نیمه‌تمام، در مراحل مطالعه، طراحی، احداث، تعمیر، تجهیز و توسعه قرار دارند. در این بین، تعداد ۴۹۰۶ پروژه در رده ملی و تعداد ۶۵ هزار و ۴۷۸ پروژه در رده استانی قرار دارند. همچنین از میان ۷۱ هزار و ۵۲۷ پروژه نیمه‌تمام ملی و استانی، ۴۰ درصد از پروژه‌ها در مرحله احداث، ۱۰ درصد از پروژه‌ها در مرحله تجهیز، ۲۱ درصد از پروژه‌ها در مرحله تعمیر و مرمت، ۱۲ درصد از پروژه‌ها در مرحله توسعه، سه درصد از پروژه‌ها در مرحله مطالعه و مابقی در مراحل خدمات و تعهدات قرار دارند. این ارقام زمانی به‌عنوان تهدید مطرح می‌شوند که با گذر زمان هم هزینه ساخت و تکمیل افزایش می‌یابد و هم اغلب طرح‌ها دچار فرسودگی می‌شوند. کاهش اعتماد و سرمایه اجتماعی به‌واسطه ناامیدی از توان عدالت گستری دولت نیز از دیگر تهدیدهای وجود حجم بالای پروژه‌های نیمه‌تمام در کشور است.

❖ تکمیل پروژه‌های فعلی ۱۳ سال زمان نیاز دارد

به استناد اظهارات مسئولان دولتی، تکمیل بیش از ۷۱ هزار پروژه ملی و استانی نیازمند ۶۰۰ هزار میلیارد تومان بودجه است. حال اگر هیچ پروژه عمرانی جدیدی تعریف نشود، با احتساب بودجه عمرانی تخصیص داده شده فعلی کشور (مبنای ۴۳ هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان سال ۹۶)، اتمام پروژه‌های نیمه‌تمام فعلی حدود ۱۳ سال و هفت ماه زمان نیاز دارد.

اقتصادی۹

اقتصادی۹

FATF را امضا کنیم، باید سردار سلیمانی

راه‌به آمریکایی‌ها تحویل دهیم

حسن عباسی، رئیس پژوهشکده یقین در گفت‌وگو با «نود اقتصادی» درخصوص پیوستن ایران به گروه اقدام مالی FATF اظهار کرد: «هیچ کنوانسیون بین‌المللی‌ای در سازمان ملل و سایر نهادهای یک جزیره مستقل نیست. FATF سازوکار مناسبات مالی هر کشوری را به کنترل خودش درمی‌آورد تا متوجه شود به سمت گروه‌های تروریستی می‌رود یا نه. کنوانسیونی مانند پارلومهم جزءمکمل‌های اینهاست.» وی افزود: «آیا اینکه همه دنیا به یک کنوانسیون پیوسته‌اند، پس ما هم باید بپیوندیم توجیه درستی است؟ نظام بانکی همه جای دنیا ربوی است، آیا ما هم باید از آنها تبعیت کنیم یا از قرآن؟ آیا چون مثلا همه دنیا رژیم صهیونیستی را به رسمیت شناختند ما هم باید بشناسیم؟» رئیس پژوهشکده یقین خاطرنشان کرد: «۸۰ درصد ماجرای پیوستن به کنوانسیون‌هایی مانند FATF و پارلوم غیراقتصادی بوده و مربوط به قوانین استرداد مجرمان است. اگر ما به این کنوانسیون‌ها بپیوندیم با توجه به اینکه تعاریف متفاوتی از تروریسم داریم، دست آنها را برای ادعا در داخل ایران باز می‌گذار. مثلا از دید کشورهای عضو این کنوانسیون حماس یک گروه تروریستی است. آنها وقتی اعلام کنند که در ایران در روز قدس صدقوی برای کمک به مظلومان فلسطین تهیه شده است، کمینه‌امداد متهم به اسپانسر ی تروریسم می‌شود.»

عباسی عنوان کرد: «روی وب‌سایت وزارت خارجه آمریکا سپاه یک گروه تروریستی است. آمریکا چون عضو این کنوانسیون است می‌تواند ادعا کند با توجه به تروریستی دانستن سپاه شما باید همه پاسدارها یا سردار قاسم سلیمانی را به ما تحویل بدهید، یا باید در کشور خودتان محاکمه‌اش کنید. بنابراین اینها قطعات پازل هستند که کامل می‌شوند. در حال حاضر قانونی در آمریکا تصویب شده به نام کاتسا و ظاهر فحوی قانون مذکور این است که علیه تروریست یا سپاه است، اما علیه همه کشور است.» وی تصریح کرد: «کاتسا، FATF، کنوانسیون منع تأمین مالی تروریسم و پارلوم قطعات پازلی هستند که بر اساس آنها مصیبت‌های بی‌شماری بر کشور تحمیل خواهد شد. در سال‌های آینده دیگر نه آقای ظریف و عراقچی هستند که درخصوص اینها پاسخگو باشند، نه آقای شخانی سمتی دارند. همه این مسئولان هم تنها توجهی که برای پیوستن به این کنوانسیون‌ها دارند این است که همه کشورها به آنها پیوسته‌اند. جالب اینجاست همه کشورها برای پیوستن به FATF برای خود تحفظ قائل شدند و اعلام کردند که برخی بندها را نمی‌پذیرند. این تحفظ در پیوستی که در نسخه لاتین FATF وجود دارد قابل ملاحظه است، ولی در لایحه دولت هیچ تحفظی برای ایران وجود ندارد و دولت همه بندها را بدون هیچ شرطی پذیرفته است.» حسن عباسی گفت: «دولت فقط به تأمین مالی پرداخته ولی به ۸۰ درصد بقیه کنوانسیون‌های مکمل FATF که به استرداد مجرمان است، هیچ توجهی نکرده است. با این لایحه باید بخش عمده‌ای از بدنه وزارت اطلاعات، سپاه و کميته امداد به دولت آمریکا تحویل داده شوند.»

نقدینگی ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومانی اقتصاد ایران

رامتشنج کرد

فرهاد زرگری، مدیرعامل سابق شرکت سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران با بیان اینکه عدم توفیق در زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی در کشور در سنوات قبلی برگرفته از هزینه‌های سیاسی است، به «نود اقتصادی» گفت در نقاط مختلف دنیا پول‌های سرگردان زیادی وجود دارد که دنبال جایی برای سودآوری بوده، حال آنکه ایران در چهار راه جهان قرار داشته و جمعیت ۵۰۰ میلیون نفری منطقه را پوشش می‌دهد، بنابراین سرمایه‌گذاران خارجی تمایل دارند در ایران سرمایه‌گذاری کنند اما مواضع سیاسی، مانع از تحقق این امر بوده و اجازه نمی‌دهد که جریان سرمایه به سمت ایران شدت گیرد. به گفته وی، در سالیان اخیر تلاش‌های زیادی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی صورت گرفته اما شرایط به گونه‌ای بود که وقتی با یک کشور برای جذب فاینانس برای ایران موافقت می‌شد، بلافاصله کشورهای منطقه و رژیم صهیونیستی فشارهای خود را بر آن کشور وارد کرده تا توافق را از مسیر خارج کنند و این جنگ نگذاشت که تلاش‌ها به نتیجه برسد. زرگری به‌عنوان نمونه بانک‌های استاندارد چارتر و اچ‌اس‌بی‌سی را به‌عنوان دو بنگاه بزرگ مالی یاد کرد که به دلیل همکاری با ایران متحمل جریمه‌های میلیارد دلاری از طرف آمریکا شدند، توضیح داد که بانک‌های دیگری که قدرت هضم چنین جرایمی را ندارند در صورت متحمل شدن چنین جرایمی، منهدم می‌شوند، بنابراین باید ریسک‌های سیاسی را مدیریت کرد. زرگری درباره جدیت و شیوه برخورد وزرای امور اقتصادی و دارایی دولت‌های بعد از انقلاب با اینکه هم گفت که همه وزرای دولت‌های بعد از انقلاب در زمان خود کوشیده‌اند تا بهترین عملکرد را بر جای بگذارند اما برنامه محوری در ایفیک از زمان دولت اول حسن روحانی قوت گرفت و با توجه به برنامه‌ریزی استراتژیک در این وزارتخانه و ۵۰ موسسه اقماری آن، ایفیک هم متعهد شد که در این مسیر حرکت کند. مدیرعامل سابق شرکت سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران درباره میزان سرمایه‌گذاری در دوران پساپرجام هم ادعان داشت کشورهایی که برای حضور و تأمین مالی در طرح‌های مختلف کشور ایران اعلام آمادگی کردند در عمل پای قول‌هایی که دادند، نبودند.

وی در عین حال، چالش دیگر را در نظام بانکی کشور برشمرد که به‌شدت نیازمند استانداردسازی و رعایت قواعد بانکداری جهانی بود، حال آنکه نظام گزارشگری مالی کشور با سیستم «آی‌اف‌آراس» هماهنگ نبوده‌که این امر موانعی را در جذب سرمایه‌گذاری به وجود آورد. زرگری، مساله دیگر در جلوگیری از جذب سرمایه‌گذاری خارجی را فقدان نظام رتبه‌بندی در شرکت‌های اقتصادی کشور برشمرد و گفت که در این راستا تلاش‌های زیادی برای انجام رتبه‌بندی توسط شرکت‌های دارای رتبه‌بندی بین‌المللی شد، اما در این امر هم به دلیل مسائل سیاسی توفیق چندانی حاصل نشد. وی درباره نوسانات نرخ ارز و ریزش ارزش پول ملی هم گفت که نوسانات نرخ ارز در چهار دهه گذشته همواره وجود داشته در نوسانات نرخ ارز عواملی وجود دارد که در اختیار دولت نیست.

به گفته زرگری، حجم نقدینگی به ۱۵۰۰ هزارمیلیارد تومان رسیده و این حجم از نقدینگی اقتصاد را دچار تشنج و بی‌انضباطی کرده و خواهد کرد و مدیریت این شرایط بسیار سخت است.

کره جنوبی از ایران نفت نخرد، بازار «سامسونگ» و «ال‌جی» را تحت‌تاثیر قرار می‌دهیم

محمدحسین برخوردار، عضو اتاق بازرگانی درخصوص احتمال تحریم نفت ایران توسط برخی کشورها به تبعیت از آمریکای اظهار کرد: «کشورهایی که با ایران روابط اقتصادی داشته‌اند اگر الان در این وضعیت از ایران نفت خریداری نکنند، قطعاً ما هم از آنها هیچ کالایی خریداری نخواهیم کرد.» وی گفت: «اگر واردات از این کشورها صورت بگیرد، بزرگ‌ترین خیانت را به کشور کرده‌ایم و باید با قاطعیت با آنها مقابله به مثل کرد.»

عضو اتاق بازرگانی گفت: «کره‌ای‌ها اگر از ایران نفت نخرند، بازار سامسونگ و ال‌جی تحت تاثیر قرار می‌گیرد و باید این اتفاق بیفتد.»

داده شود، ضروری است آمارهای پایه در مورد نسبت نقدینگی و حجم بودجه موردنیاز برای تکمیل پروژه‌های عمرانی بحث شود. بر اساس آمارهای بانک مرکزی، حجم نقدینگی کشور در پایان سال ۹۶ به ۱۵۳۰ هزار میلیارد تومان رسیده است که این میزان بیش از ۲/۵ برابر بودجه موردنیاز برای تکمیل همه ۷۱ هزار پروژه عمرانی نیمه‌تمام است. بر این اساس هدایت ۳۹ درصد از نقدینگی کشور به سمت پروژه‌های عمرانی می‌تواند همه این پروژه‌ها را تکمیل کند. حال اگر موضوع سودآوری طرح‌های عمرانی برای بخش خصوصی مطرح باشد، باید بین طرح‌های دارای قابلیت واگذاری و طرح‌های غیرقابل واگذاری فرق قائل شد. بر این اساس بخشی از طرح‌های نیمه‌تمام کشور همانند پروژه‌های عمومی، امنیتی و دفاعی (ساختمان‌های اداری، پاسگاه انتظامی، زندان ... و...) قبل از آنکه سودآوری یا عدم سودآوری آنها برای بخش خصوصی مطرح شود، به دلایل امنیتی اصلاح‌قابلیت واگذاری ندارند. لذا آنچه به‌عنوان طرح‌های نیمه‌تمام قابل واگذاری به بخش خصوصی در اینجا مورد بحث است، شامل پروژه‌هایی نظیر تاسیسات آب و فاضلاب، فضاهای ورزشی، نیروگاه‌ها، سد و شبکه‌های آبیاری، زیرساخت‌های ارتباطی (فیبر نوری و هوشمندسازی)، زیرساخت‌های حمل‌ونقل، بیمارستان و مراکز درمانی، مرمت بناهای تاریخی و... است که علاوه‌بر اینکه حجم قابل توجهی از پروژه‌های نیمه‌تمام کشور را شامل می‌شوند، به لحاظ سودآوری نیز دارای توجیه اقتصادی هستند.

در این راستا در پاسخ به این سوال که آیا می‌توان نقدینگی سرگردان بخش غیرمولد اقتصاد کشور را به برای تکمیل پروژه‌های عمرانی نیمه‌تمام به کار گرفت، دکتر وحید شقاقی شهری، پژوهشگر و اسناد اقتصاد دانشگاه خوارزمی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» معتقد است تا زمانی که کشور یک بهشت دلالی و سفته‌بازی دارد، هرگز نقدینگی به سمت بخش مولد اقتصاد نخواهد رفت. این استاد دانشگاه ادامه می‌دهد مشکل ما این است که بخش غیرمولد یا سودگار کشور یک بخش سودآور، پربازده و کم‌ریسک است و در مقابل آن، بخش مولد اقتصاد کشور از سودآوری پایین و ریسک بالا برخوردار است. پس طبیعی است که نقدینگی به سمت بخش غیرمولد هدایت خواهد شد. حال هر چقدر هم نظارت‌ها بیشتر شود، فشار روی بانک‌ها بیشتر شود، با این حال به هر نحوی نظام بانکی تلاش خواهد کرد که این سپرده‌های عظیم نقدی را به سمت بخش غیرمولد اقتصاد کشور هدایت کند. برای مثال اگر آمار و اطلاعات بخش تسهیلات بانکی را مرور کنیم، مشاهده می‌کنیم که عمده تسهیلات بانکی به بخش‌های خدماتی و بازرگانی داده شده است. اما برخلاف بخش‌های غیرمولد، هدایت سپرده‌های مردم به حوزه‌های صنعتی، کشاورزی و سایر بخش‌های تولیدی کمتر صورت گرفته است.

دکتر شقاقی شهری بیان می‌دارد در شرایط فعلی درحالی که نقدینگی بخش غیرمولد بالغ بر ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومان است، بنگاه‌های تولیدی کشور شدیداً دچار کمبودنقدینگی هستند. بر این اساس اگر دولت با مکاتسیم مالیاتی بتواند سفته‌بازی را مهار کند، آن موقع می‌توان انتظار داشت این نقدینگی سرگردان به بخش‌های تولیدی یا همین موضوع تکمیل پروژه‌های عمرانی توسط بخش خصوصی هدایت شود. لذا در وهله اول دولت باید به وظیفه قانونی‌اش که توسعه‌یابی‌های مالیاتی است، درست‌عمل کند تا سفته‌بازی مهار شود. در این زمینه مالیات بر مجموع ثروت، مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر خانه‌های خالی، مالیات بر اضافه‌واردات و مالیات بر کالاهای لوکس ازجمله ابزارهای مالیاتی است که می‌تواند سفته بازی را مهار و نقدینگی را به سمت بخش مولد هدایت کند. در مرحله دوم باید دولت در سودآوری این پروژه‌ها مشارکت کند و همه موانع را از سر بخش مولد بردارد تا این بخش برای سرمایه‌گذاری جذاب باشد.

❖ چرا تکمیل پروژه‌های عمرانی مهم است؟

تکمیل پروژه‌های عمرانی قبل از آنکه به لحاظ فنی، اجرایی و عدد و رقم توجیه داشته باشد، به‌لحاظ کیفی موجب تقویت اعتماد و سرمایه اجتماعی و بهره‌مندی مردم از ثمرات انقلاب اسلامی است. اما تکمیل پروژه‌های عمرانی از جهت اعداد و ارقام هم مهم است، به‌طوری که با رونق پروژه‌های عمرانی ۳۰۰ صنعت کوچک و بزرگ از سیمان و گچ و در و پنجره گرفته تا صنعت فولاد، صنعت تجهیزات و ابزارسازی، صنعت ماشین‌سازی، صنعت تجهیزات برقی و... رونق می‌گیرند. برای درک اهمیت این موضوع، کافی است تصور کنیم در سال‌های اخیر میزان تولید سیمان کشور حدود ۱۶/۵ میلیون تن کاهش یافته است که دلیل اصلی آن کاهش سرعت انجام پروژه‌های عمرانی است.

در زمینه اشتغال نیز کافی است این اظهارات سیدسعید زمانیان دهکردی عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس را مدنظر قرار دهیم که در سال ۹۳ می‌گوید پروژه‌های عمرانی چهار میلیون کارگر فصلی را بیکار و امرار معاش برای ۱۶ میلیون نفر را دشوار کرده است.

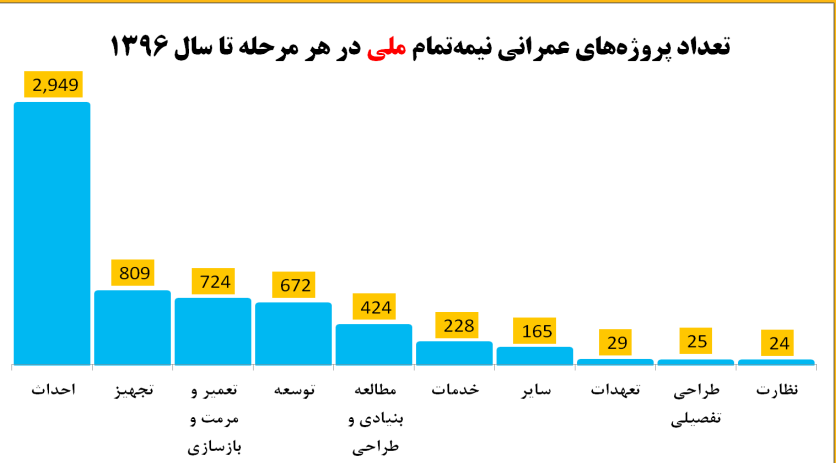
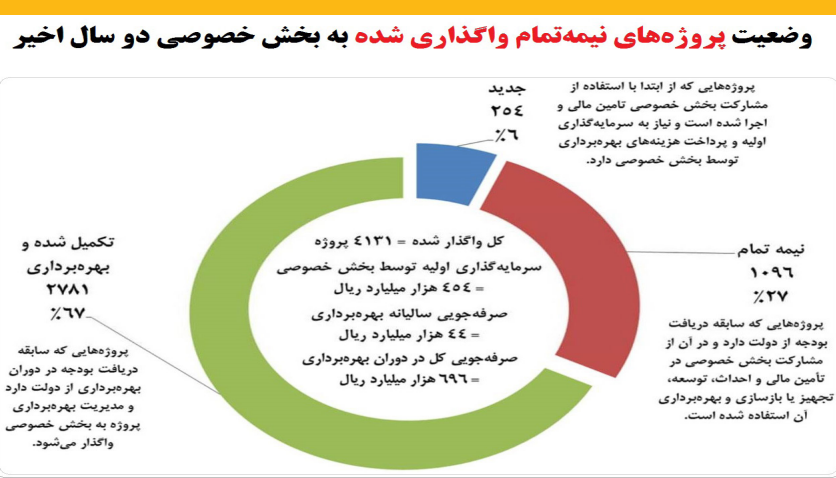
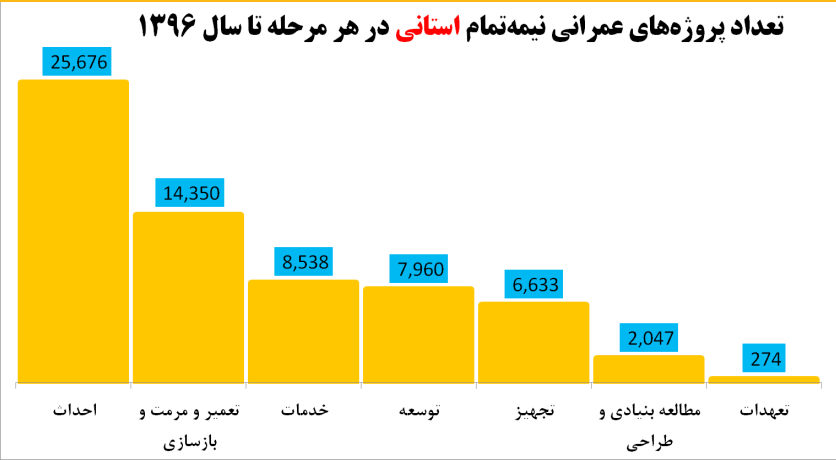
یکی دیگر از آثار رکود در بخش پروژه‌های عمرانی، ورشکستگی شرکت‌های پیمانکاری و مهندسین مشاور است که با عدم وصول مطالبات اتفاق می‌افتد. حال پیمانکاری که تا دیروز سرمایه‌اش (اعم از سرمایه مالی، ماشین‌آلات و...) را در پروژه‌های عمرانی صرف می‌کرد، زمانی که پروژه‌ها به عمرانی به رکود می‌رود، مجبور است برای جلوگیری از فرسودگی و حتی برای پرداخت مطالبات کارکنان خود اقدام به فروش ماشین‌آلات خود کرده و سرمایه مالی خود را در بخش غیرمولد در همان قالب نقدینگی سرگردان به جریان بیندازد. همچنین با گذشت زمان علاوه بر اینکه هزینه‌های تکمیل پروژه‌های عمرانی افزایش می‌یابد، بسیاری از پروژه‌ها نیز دچار استهلاک می‌شوند.

❖ بخش خصوصی از طرح PPP استقبال نکرد

دولت در سال ۹۴ تصمیم گرفت در قالب عقد قرارداد مشارکت عمومی- خصوصی موسوم به PPP برخی از پروژه‌های نیمه‌تمام را به بخش خصوصی واگذار کند. بر اساس گزارش سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۹۴ تا نیمه اول سال ۹۶ در مجموع تعداد ۴۱۳۱ پروژه تملک دارایی سرمایه‌ای به بخش خصوصی واگذار شده است. با این حال نکته قابل تامل این است که از بین ۴۱۳۱ پروژه واگذار شده، تعداد ۲۵۴ پروژه جدید، تعداد ۱۰۹۶ پروژه نیمه‌تمام و تعداد ۲۷۸۱ پروژه تکمیل شده و آماده بهره‌برداری یا به بهره‌برداری رسیده، بوده است. به عبارت دیگر طی دو سال دولت موفق شده است تنها ۱۳۵۰ پروژه جدید و نیمه‌تمام را برای تکمیل به بخش خصوصی واگذار کند و ۲۷۸۱ پروژه واگذاری شده دیگر، مربوط به پروژه‌هایی است که بهره‌برداری آن‌ها بعد از عقد مشارکت عمومی- خصوصی (PPP) بوده است. به عبارت دیگر طی دو سال دولت موفق شده است تنها ۱۳۵۰ پروژه جدید و نیمه‌تمام را برای تکمیل به بخش خصوصی واگذار کند و ۲۷۸۱ پروژه واگذاری شده دیگر، مربوط به پروژه‌هایی است که بهره‌برداری آن‌ها بعد از عقد مشارکت عمومی- خصوصی (PPP) بوده است. به عبارت دیگر طی دو سال دولت موفق شده است تنها ۱۳۵۰ پروژه جدید و نیمه‌تمام را برای تکمیل به بخش خصوصی واگذار کند و ۲۷۸۱ پروژه واگذاری شده دیگر، مربوط به پروژه‌هایی است که بهره‌برداری آن‌ها بعد از عقد مشارکت عمومی- خصوصی (PPP) بوده است. به عبارت دیگر طی دو سال دولت موفق شده است تنها ۱۳۵۰ پروژه جدید و نیمه‌تمام را برای تکمیل به بخش خصوصی واگذار کند و ۲۷۸۱ پروژه واگذاری شده دیگر، مربوط به پروژه‌هایی است که بهره‌برداری آن‌ها بعد از عقد مشارکت عمومی- خصوصی (PPP) بوده است.

❖ بودجه موردنیاز پروژه‌های نیمه‌تمام معادل ۳۹ درصد از نقدینگی

طی چند ماه اخیر نقدینگی سرگردان پس از دنوردیدن بازار طلا و سکه، ارز و مسکن حالا دیگر بازارهای کالایی را نیز دچار تلاطم کرده است. در این بین سوالی که مطرح می‌شود اینکه آیا می‌توان روح سرگردان نقدینگی را از کالبد بخش غیرمولد اقتصاد کشور خارج و به جسم نیمه‌جان پروژه‌های عمرانی دمید؟ قبل از آنکه به این پرسش پاسخ

مجموع پروژه‌های نیمه‌تمام استانی و ملی تا سال ۹۶			
درصد	تعداد	در مرحله	
۴۰	۲۸۶۲۵	احداث	
۱۰	۷۴۴۲	تجهیز	
۲۱	۱۵۰۷۴	تعمیر و مرمت و بازسازی	
۰٫۴۲	۳۰۳	تعهدات	
۱۲	۸۶۳۲	توسعه	
۱۲	۸۷۶۶	خدمات	
۰٫۳	۲۵	طراحی تفصیلی	
۳	۲۴۷۱	مطالعه بنیادی و طراحی	
۰٫۳	۲۴	نظارت	
۰٫۲۳	۱۶۵	سایر	
۱۰۰	۷۱٫۵۲۷	جمع	